

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

ક્રિમિનલ રિવિઝન અપ્લિકેશન નં. ૧૬૪/૧૯૯૯

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એચ.આર. શેલત

=====

શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	
રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	
શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?	

ગુજરાત રાજ્ય

વિરુદ્ધ

ગૌરાંગ મથુરભાઈ લેઉવા અને અન્ય જ.

ઉપસ્થિતિ:

સુશ્રી બી.આર. ગજ્જર, એ.પી.પી. અરજદાર વતી

શ્રી જે.બી. પારડીવાલા સામાવાળા નં. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫ વતી

કોરમ: ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એચ.આર. શેલત

નિર્ણયની તારીખ: ૦૪/૦૫/૧૯૯૯

મૌખિક ચુકાદો

વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજ, ગાંધીનગર દ્વારા તેમની ફાઈલ પરના સેશન્સ કેસ નં. ૨૭/૯૮ માં મનોજકુમાર છનાભાઈ કાપડિયા (આંક ૨૮) ની જુબાની નોંધતી વખતે, ફરિયાદપક્ષ દ્વારા લેવાયેલા વાંધાને નકારી કાઢીને

દસ્તાવેજને આંક આપતા તારીખ ૧ લી માર્ચ, ૧૯૯૯ ના હુકમથી વ્યથિત થઈને, હાલની રિવિઝન અપ્લિકેશન દાખલ કરવામાં આવી છે. પરસ્પર વિરોધી દલીલોની આકારણી કરવા માટે, જરૂરી હકીકતો ટૂંકમાં જણાવી શકાય.

૨. આઈ.પી. કોડની કલમ ૪૯૮-એ અને ૩૦૬ હેઠળ ઘડવામાં આવેલા ગુનાના તહોમત સંદર્ભે, જ્યારે ગાંધીનગર ખાતેના અધિક સેશન્સ જજ દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૨૭/૯૮ માં પુરાવો નોંધવામાં આવી રહ્યો હતો, ત્યારે સદર સેશન્સ કેસમાં આરોપી એવા સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલે ઉપરોક્ત સાક્ષીની ઊલટતપાસમાં કેટલાક પ્રશ્નો પૂછ્યા હતા અને ભોગ બનનાર અંજુબેન દ્વારા લખાયેલા પત્રો સ્વીકાર કરાવીને તેને આંક અપાવ્યા હતા. તે સમયે વિદ્વાન સ્પેશિયલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી પટેલે દસ્તાવેજોને સ્વીકારવા અને આંક આપવા સામે વાંધો ઉઠાવતા એવી રજૂઆત કરી હતી કે તેઓ સાક્ષીને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરાવીને ઊલટતપાસમાં પૂછી શકાય તેવા પ્રશ્નો પૂછીને તેની ફેરતપાસ કરવા માંગે છે, અને જ્યાં સુધી તેમની આવી ફેરતપાસ પૂર્ણ ન થાય, અને કોર્ટ આ મુદ્દા પરના પુરાવાની વિશ્વસનીયતા વિશે સંતુષ્ટ ન થાય, ત્યાં સુધી પ્રશ્નવાળા પત્રો અને કાર્ડ્સને ક્યારેય આંક આપી શકાય નહીં. ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધા સાથે અસંમત થઈને, વિદ્વાન જજે પત્રો અને શુભેચ્છા કાર્ડ્સને આંક ૩૦ થી ૩૮ તરીકે આંક આપ્યા હતા. ત્યાર બાદ ઊલટતપાસ પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી. તે પછી તરત જ વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરે કોર્ટ સમક્ષ સ્પષ્ટતા કરતા સમય માંગ્યો હતો કે તેઓ હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિવિઝન દાખલ કરવા માંગે છે. તેમની સમયની માંગણી સ્વીકારવામાં આવી હતી. તે તબક્કા સુધી નોંધાયેલ પુરાવો

સાક્ષીને વાંચી સંભળાવવામાં આવ્યો અને સમજાવવામાં આવ્યો, અને વિદ્વાન જજે ત્યાર બાદ જુબાની પર સહી કરી હતી. તેથી ઉઠાવવામાં આવેલ વાંધાને નકારતા હુકમની કાયદેસરતા અને માન્યતાને પડકારતી હાલની રિવિઝન અપિલકેશન દાખલ કરવામાં આવી છે. વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થયેલો મહત્વપૂર્ણ મુદ્દો એ છે કે શું નીચલી અદાલત પુરાવામાં દસ્તાવેજ સ્વીકારે અને આંક આપે અથવા સ્વીકારવા અને આંક આપવાનો ઇનકાર કરે તો રિવિઝન અપિલકેશન ટકી શકે કે કેમ.

૩. વિદ્વાન જજના હુકમ પર પ્રહાર કરતા, વિદ્વાન એ.પી.પી. સુશ્રી કથા ગજ્જરે એવી દલીલ કરી છે કે પત્રો અને શુભેચ્છા કાર્ડ્સ ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૪૭ અને ૬૭ ની જોગવાઈઓ અનુસાર સાબિત થયા ન હતા. વધુમાં, ફરિયાદપક્ષને સાક્ષીની ઊલટતપાસ કરવાની તક આપ્યા વિના, જ્યારે દસ્તાવેજોને આંક આપવામાં આવે ત્યારે કાયદાની દ્રષ્ટિએ તેને કાયદેસર રીતે આંક આપવામાં આવ્યા હોવાનું કહી શકાય નહીં. જવાબમાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે.બી. પારડીવાલાએ રજૂઆત કરી છે કે આ રિવિઝન અપિલકેશન બિલકુલ પોષણક્ષમ નથી કારણ કે પ્રશ્નવાળો હુકમ વચગાળાનો (ઇન્ટરલોક્યુટરી) હુકમ છે અને તેથી ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૩૯૭(૨) ને ધ્યાને લેતાં પ્રદાન કરાયેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી. તેમણે વાદગ્રસ્ત હુકમનું સમર્થન પણ કર્યું હતું.

૪. શું પ્રશ્નવાળા હુકમને વચગાળાનો કહી શકાય તે પ્રશ્ન મારી સમક્ષ વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થયો છે. "ઇન્ટરલોક્યુટરી ઓર્ડર" (વચગાળાનો હુકમ) પદાવલિ સી.આર.પી. કોડમાં વ્યાખ્યાયિત નથી. કોઈ ચોક્કસ હુકમ વચગાળાનો છે કે અન્યથા તે નક્કી કરવા માટે, કોર્ટે તમામ પ્રયાસો કરીને એ શોધી કાઢવું પડશે કે પ્રશ્નવાળો હુકમ વચગાળાનો હુકમ છે કે કેમ. જો એમ જણાય કે કરવામાં આવેલ હુકમ સંપૂર્ણપણે વચગાળાના કે કામચલાઉ સ્વરૂપનો છે જે સુનાવણી દરમિયાન ચોક્કસ તબક્કે કોઈ ચોક્કસ મુદ્દાને આખરી સ્વરૂપ આપતો નથી અને પક્ષકારોના મહત્વપૂર્ણ અધિકારો અને જવાબદારીઓ નક્કી કરતો નથી કે તેને સ્પર્શતો નથી, તો તેને વચગાળાનો હુકમ કહી શકાય. જો હુકમ પક્ષકારોના અધિકારો અને જવાબદારીઓને નોંધપાત્ર રીતે અસર કરતો હોય તો તે વચગાળાનો હુકમ રહેશે નહીં. એમ પણ જણાવી શકાય કે મધ્યવર્તી અથવા અર્ધ-આખરી હુકમ જે સુનાવણીના કોઈપણ તબક્કે ચોક્કસ મુદ્દાને આખરી રીતે નક્કી કરે છે તે 'ઇન્ટરલોક્યુટરી ઓર્ડર' ના દાયરામાં આવશે નહીં.

૫. જ્યારે અદાલત જુએ છે કે સાક્ષી દ્વારા પુરાવામાં રજૂ કરાયેલ ચોક્કસ દસ્તાવેજ એવિડન્સ એક્ટની જોગવાઈઓ અથવા લાગુ પડતા અન્ય કાયદાઓની જોગવાઈઓ અનુસાર યોગ્ય રીતે સાબિત થયો છે, ત્યારે અદાલત તેને આંક આપી શકે છે જેથી બાબતનો આખરી નિકાલ કરતી વખતે તેને ધ્યાનમાં લઈ શકાય. "આંક" (એક્રિઝબિટ) શબ્દના અર્થ બાબતે, કલકત્તા હાઈકોર્ટ સમક્ષ રાખાલદાસ પ્રામાણિક વિ. શ્રીમતી શાંતિલતા ઘોષ અને અન્ય – એ.આઈ.આર. ૧૯૫૬ કલકત્તા ૬૧૯ ના કેસમાં એક પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થયો હતો

જેમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે "આંક" એટલે જે કાર્યવાહીમાં દસ્તાવેજ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે તે સંબંધિત કોઈ પ્રશ્ન નક્કી કરવામાં ધ્યાનમાં લેવાના હેતુથી પ્રદર્શિત કરાયેલો દસ્તાવેજ. તેથી મને એ સ્પષ્ટ કરવા દો કે જ્યારે દસ્તાવેજને આંક આપવામાં આવે છે, ત્યારે અદાલત તેને આંક આપતી વખતે પક્ષકારોના અધિકારો આખરી રીતે નક્કી કરતી નથી, અથવા વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતા મુદ્દા પર કે દસ્તાવેજ પર કોઈ અભિપ્રાય રચતી નથી કે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરતી નથી. ટૂંકમાં, વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતા મુદ્દાઓને કોઈ કાનૂની સ્વરૂપ આપવામાં આવતું નથી. સુનાવણી પૂર્ણ થયા બાદ, આખરી નિર્ણય કરતી વખતે, અદાલત એવું ઠરાવીને ચોક્કસ દસ્તાવેજને ફગાવી દેવા માટે સ્વતંત્ર છે કે તે યોગ્ય રીતે સાબિત થયો ન હતો અથવા એવું ઠરાવીને કે દસ્તાવેજ આંશિક રીતે સાબિત થયો હતો એટલે કે માત્ર તેનું અમલીકરણ જ સાબિત થયું હતું, પરંતુ તેની સામગ્રી સાબિત ન થઈ હોવાથી તેને ધ્યાનમાં લઈ શકાય નહીં. જો પક્ષકારોમાંથી કોઈ પણ પક્ષકાર બાદમાં સુનાવણી દરમિયાન રેકર્ડ પર સ્વીકારાયેલ દસ્તાવેજને રદ કરવા (એક્સપંજ કરવા) માટે અરજી દાખલ કરે, તો અદાલત પક્ષકારોને સાંભળીને તેને રદ કરી શકે છે જો તેને જણાય કે દસ્તાવેજ કાયદેસર અને યોગ્ય રીતે સાબિત થયો નથી અને આંક આપવામાં આવ્યો નથી. ટૂંકમાં, દસ્તાવેજને આંક આપવાથી તેની ગુણદોષની ચકાસણી થતી નથી, અને પક્ષકારોના અધિકારો અને જવાબદારીઓ આખરી રીતે નક્કી થતી નથી, અથવા વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતા મુદ્દાને કાનૂની સ્વરૂપ આપવામાં આવતું નથી કારણ કે દસ્તાવેજને આંક આપવો એ બાબતનું પ્રક્રિયાગત પાસું છે અને તે માત્ર

એટલું દર્શાવે છે કે દસ્તાવેજ ઔપચારિક રીતે સાબિત થયો છે. આખરી ચુકાદો આપવાના હેતુથી પુરાવાની આખરી આકારણી કરતી વખતે પક્ષકારોના અધિકારો અને જવાબદારીઓ નક્કી કરવાની હોય છે. આ બાબતને ધ્યાનમાં લેતાં, પત્રો અને શુભેચ્છા કાર્ડ્સને પુરાવામાં સ્વીકારતો કરાયેલ હુકમ વચગાળાનો હુકમ કહી શકાય.

૬. મારા આવા દષ્ટિકોણના સમર્થનમાં આ મુદ્દા પરના કેટલાક નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કરી શકાય. ઇન્દ્ર નાથ ગુહા વિ. પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય – ૧૯૭૯ ક્રિ. એલ.જે. એન.ઓ.સી. ૧૨૯ (કલકત્તા) ના કેસમાં, જ્યારે મૌખિક પુરાવાની ગ્રાહ્યતાના સંબંધમાં આવો જ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે મૌખિક પુરાવાની ગ્રાહ્યતા સંબંધિત હુકમ એ વચગાળાનો હુકમ છે અને આખરી હુકમ નથી. આ નિર્ણય દસ્તાવેજી પુરાવાને પણ યથાપ્રસંગ લાગુ કરી શકાય છે. અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટે ભૈયાલાલ વિ. રામ દિન – એ.આઈ.આર. ૧૯૮૯ અલ્હાબાદ ૧૩૦ ના કેસમાં ઠરાવ્યું છે કે માત્ર દસ્તાવેજને આંક આપવામાં આવ્યો હોવાના કારણસર, એવું ફલિત થતું નથી કે પક્ષકારો દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાના આધારે પ્રશ્નવાળો દસ્તાવેજ જે પક્ષકાર દ્વારા અમલમાં મુકાયો હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે તે પક્ષકાર દ્વારા અમલમાં મુકાયો હતો કે કેમ તે પ્રશ્નની તપાસ કરવાથી અદાલત વંચિત થઈ જાય છે. દસ્તાવેજને આંક આપવામાં આવ્યો છે તે હકીકત માત્ર એટલું સ્થાપિત કરે છે કે તે ઔપચારિક રીતે સાબિત થયો છે. પરંતુ જ્યાં દસ્તાવેજના અમલીકરણને પડકારવામાં આવે છે, ત્યાં તથ્યોની અદાલત પક્ષકારો દ્વારા રજૂ કરાયેલા

પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવા અને દસ્તાવેજ ખરેખર તે પક્ષકાર દ્વારા અમલમાં મુકાયો હતો કે કેમ જેણે તેને અમલમાં મૂક્યો હોવાનું આક્ષેપિત છે તે નક્કી કરવા માટે સ્પષ્ટપણે હકદાર છે. મનોહર નાથ શેર વિ. જે. એન્ડ કે. રાજ્ય - ૧૯૮૦ ક્રિ. એલ.જે. ૨૯૨ માં ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે દસ્તાવેજ રજૂ કરવાની મંજૂરી આપતો કે નામંજૂર કરતો હુકમ તે કાર્યવાહીનો અંત લાવતો નથી જેમાં હુકમ કરવામાં આવ્યો છે. આવો હુકમ કાર્યવાહીમાં માત્ર એક પગલું છે અને તે પ્રક્રિયાગત બાબત સાથે સંબંધિત છે અને પક્ષકારોના અધિકારો નક્કી કરવાનો હેતુ ધરાવતો નથી. આવો હુકમ વચગાળાનો હુકમ છે અને તેની સામે રિવિઝન પોષણક્ષમ નથી. લાહોર હાઈકોર્ટ રોબર્ટ કેમેરોન ચેમ્બેર્લે વિ. શ્રીમતી ફિલિસ એથેલ ચેમ્બેર્લે - એ.આઈ.આર. ૧૯૩૭ લાહોર ૧૭૬ માં ઠરાવ્યું છે કે ચોક્કસ પુરાવાની ગ્રાહ્યતા એ વચગાળાનો હુકમ છે જેને બાદમાં અગ્રાહ્ય ઠરાવી શકાય છે જોકે અલબત્ત આવું વારંવાર કરવામાં આવતું નથી. આ તમામ નિર્ણયો પુષ્કળપણે સ્પષ્ટ કરે છે કે જો હુકમ કરનાર અદાલત દ્વારા દસ્તાવેજને આંક આપવામાં આવે, તો જે હુકમ કરવામાં આવે છે તે વચગાળાનો હુકમ રહેશે અને પક્ષકારોના અધિકારો અને જવાબદારીઓ આખરી રીતે નક્કી કરતો આખરી હુકમ રહેશે નહીં કારણ કે બાદમાં પક્ષકારોમાંથી કોઈપણ પક્ષકાર દસ્તાવેજની પ્રમાણિકતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવી શકે છે અને તે સંજોગોમાં રેકર્ડ પરની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાને રાખીને દસ્તાવેજ સ્વીકારવા કે ફગાવી દેવા માટે અદાલત સ્વતંત્ર છે. તેથી પ્રશ્નવાળા હુકમ સામેની આ રિવિઝન અપ્લિકેશન, ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૩૯૭(૨) ને ધ્યાને લેતાં, પોષણક્ષમ નથી, કારણ કે પ્રશ્નવાળો હુકમ વચગાળાનો હુકમ છે.

૭. વિદ્વાન એ.પી.પી. દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સામો પક્ષ સાક્ષીની ઊલટતપાસ કરે અથવા કેસ મુજબ સાક્ષીની ફેરતપાસ કરે તે પછી જ દસ્તાવેજને આંક આપી શકાય. ફરિયાદપક્ષને ઊલટતપાસમાં પૂછી શકાય તેવા પ્રશ્નો પૂછીને ફેરતપાસ કરવાની તક આપવામાં આવી ન હોવાથી દસ્તાવેજને આંક આપવો જોઈતો ન હતો. આ દલીલ ટકી શકે તેવી નથી. ન તો કોઈ પ્રક્રિયાગત કાયદો કે ન તો એવિડન્સ એક્ટની કોઈ જોગવાઈ એવી ફરજ પાડે છે કે સામો પક્ષ સાક્ષી દ્વારા દસ્તાવેજની સાબિતી અંગે કરવામાં આવેલા નિવેદનો પર ઊલટતપાસમાં કે ફેરતપાસમાં પ્રહાર કરે અને તે સંબંધમાં પુરાવાની વિશ્વસનીયતા વિશે કોર્ટ સંતુષ્ટ થાય તે પછી જ દસ્તાવેજને આંક આપવો. તપાસનો ગમે તે તબક્કો હોય, જો સાક્ષી દ્વારા તેની સાબિતી અંગે જરૂરી નિવેદનો કરવામાં આવ્યા હોવાના કારણે દસ્તાવેજ યોગ્ય રીતે સાબિત થયેલો જણાય, તો અદાલત બાદમાં તેની આકારણી કરવાના પ્રશ્નથી અલગ અથવા સામા પક્ષ દ્વારા કરવામાં આવનાર પડકારથી અલગ રાખીને તેને પુરાવામાં સ્વીકારી શકે છે અને આંક આપી શકે છે, જેવું વર્તમાન કેસમાં કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. તેથી આ દલીલ નિષ્ફળ જવી જ જોઈએ. એમ જણાવી શકાય કે આવા અવલોકનથી દસ્તાવેજને આંક આપવા સામે પ્રહાર કરવાનો ફરિયાદપક્ષનો અધિકાર મર્યાદિત થતો નથી કે છીનવાઈ જતો નથી.

૮. ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૬૭ મુજબ સદર અધિનિયમની કલમ ૪૫, ૪૭ અથવા ૭૩ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી રીતે અથવા તેની પોતાની સામગ્રી દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા આંતરિક પુરાવા દ્વારા દસ્તાવેજ

સાબિત કરવો જરૂરી છે. કલમ ૪૭ વ્યક્તિના હસ્તાક્ષર સાબિત કરવાની વિવિધ પદ્ધતિઓ પૂરી પાડે છે. કલમ ૬૭ હેઠળ જો કોઈ દસ્તાવેજ પર કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા સહી કરવામાં આવી હોય અથવા સંપૂર્ણ કે આંશિક રીતે કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા લખવામાં આવ્યો હોય, તો તે વ્યક્તિની સહી અથવા તે વ્યક્તિના હસ્તાક્ષર તેના જ હસ્તાક્ષરમાં હોવાનું સાબિત થવું જોઈએ. જો એવિડન્સ એક્ટની કલમો ૪૭ અને ૬૭ સાથે વાંચવામાં આવે, તો જે વાજબી રીતે તારવી શકાય તે એ છે કે દસ્તાવેજ પર વ્યક્તિની સહી કાં તો જે વ્યક્તિની હાજરીમાં સહી કરવામાં આવી હતી તેની તપાસ કરીને, અથવા તો દસ્તાવેજ કરનારના હસ્તાક્ષરથી પરિચિત હોય તેવી અન્ય વ્યક્તિની તપાસ કરીને સાબિત કરી શકાય છે, અથવા જે વ્યક્તિએ દસ્તાવેજ લખ્યો હોવાનો આક્ષેપ છે અને તે પોતાના અભિપ્રાય દ્વારા તેની સહી સાબિત કરવા સક્ષમ હોય તેવી વ્યક્તિની તપાસ કરીને સાબિત કરી શકાય છે. જ્યારે એવિડન્સ એક્ટની કલમો ૪૫ અને ૪૭ સાથે વાંચવામાં આવે, ત્યારે જે તારવી શકાય તે એ છે કે હસ્તાક્ષર અને સહી સાબિત કરવા માટે નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય અને તે વ્યક્તિના હસ્તાક્ષરથી પરિચિત વ્યક્તિઓનો અભિપ્રાય પ્રસ્તુત છે.

૯. ઉપરોક્ત સાક્ષીએ પોતાની જુબાનીમાં જ્યારે તેમને જરૂરી પ્રશ્નો પૂછવામાં આવ્યા ત્યારે ભોગ બનનારના હસ્તાક્ષર સાથેના પોતાના પરિચયની જુબાની આપી હતી. વિદ્વાન જજે, ઉપરોક્ત કલમોની આવશ્યકતાઓ વિશે સંતુષ્ટ થઈને, પુરાવામાં પત્રો અને શુભેચ્છા કાર્ડ સ્વીકાર્યા હતા અને આંક આપ્યા હતા. કલમો ૪૭ અને ૬૭ ને ધ્યાનમાં રાખીને, પત્રો અને કાર્ડ્સના મુખ્ય

ભાગની સહી અને/અથવા લખાણ ઔપચારિક રીતે સાબિત થયું છે કે કેમ, અથવા તેની સામગ્રીની સત્યતા સાથે સમગ્ર પત્રો અને કાર્ડ ઔપચારિક રીતે સાબિત થયા છે કે કેમ તેવું ઠરાવીને, ઉપસ્થિત થયેલા મુદ્દાને કોઈ આખરી સ્વરૂપ આપવું મને યોગ્ય અને વાજબી જણાતું નથી, કારણ કે આ તબક્કે અરજદાર વતી વિદ્વાન એ.પી.પી. રજૂઆત કરે છે કે આ મુદ્દો ખુદો રાખવામાં આવે કારણ કે ફરિયાદપક્ષ કોર્ટની પરવાનગીથી સાક્ષી દ્વારા પત્રો અને કાર્ડની સાબિતી અંગે કરવામાં આવેલા નિવેદનો બાબતે ફેરતપાસમાં કેટલાક પ્રશ્નો પૂછવા માંગે છે.

૧૦. આવી પરિસ્થિતિનો સામનો કરતાં, વિદ્વાન એ.પી.પી. એવી રજૂઆત કરે છે કે આ અપ્લિકેશનને ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૪૮૨ હેઠળની અપ્લિકેશન તરીકે ગણવામાં આવે અને વાસ્તવિક ન્યાય આપવા માટે કોર્ટ વિવેકાધીન સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકે. પોતાની રજૂઆતના સમર્થનમાં, તેઓ સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કિન્નન અને અન્ય વિ. કિષ્નાવેણી અને અન્ય – ૧૯૯૭ (૧) ક્રાઈમ્સ ૯૭ (એસ.સી.) ના કેસમાં આપવામાં આવેલા નિર્ણય પર આધાર રાખે છે, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જો ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૩૯૭ ની પેટા-કલમ (૩) દ્વારા હાઈકોર્ટ સમક્ષની રિવિઝન પ્રતિબંધિત હોય, તો હાઈકોર્ટ માટે તે અપ્લિકેશનને ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૪૮૨ હેઠળ ગણવી અને જો તેનાથી ન્યાયનો અનર્થ થતો હોય તો હુકમમાં હસ્તક્ષેપ કરવો ખુદ્દું છે. એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે આવી સત્તાઓનો ઉપયોગ સંયમપૂર્વક થવો જોઈએ. ટાંકવામાં આવેલ આ નિર્ણય હાથ પરના કેસને લાગુ પડશે નહીં.

ટાંકવામાં આવેલ નિર્ણય ત્યારે જ લાગુ પડે છે જ્યારે ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૩૯૭(૩) અમલમાં આવે છે. તે કલમ મુજબ, જો સમવર્તી અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી સેશન્સ કોર્ટમાં રિવિઝન અપિલિકેશન દાખલ કરવામાં આવી હોય, તો તે જ વ્યક્તિ દ્વારા હાઈકોર્ટમાં દાખલ કરાયેલ અન્ય રિવિઝન અપિલિકેશન ગ્રાહ્ય રાખી શકાતી નથી, અને તેવા સંજોગોમાં સાચો ન્યાય કરવા માટે હાઈકોર્ટ દ્વારા કલમ ૪૮૨ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. આ કેસમાં સેશન્સ કોર્ટમાં તે પ્રકારની રિવિઝન અપિલિકેશન દાખલ કરવામાં આવી ન હતી અને દેખીતી રીતે દાખલ કરવામાં આવી ન હતી કારણ કે સેશન્સ કોર્ટના હુકમને પડકારવામાં આવ્યો છે. જોકે, સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા મધુ લિમચે વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય – એ.આઈ.આર. ૧૯૭૮ એસ.સી. ૪૭ ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયને ધ્યાને લેતાં, જે ઉપસ્થિત થયેલા મુદ્દાને બરાબર લાગુ પડે છે, આ અપિલિકેશનને કલમ ૪૮૨ હેઠળની અપિલિકેશન તરીકે ગણી શકાય છે કારણ કે કલમ ૩૯૭(૨) હેઠળની સત્તા અદાલતની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે અને/અથવા ન્યાયના ઉદ્દેશોને સુરક્ષિત કરવા માટે અવરોધક બનશે નહીં. વ્યથિત પક્ષકાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી પિટિશનને અપાયેલું લેબલ અપ્રસ્તુત છે. હાઈકોર્ટ પોતાની અંતર્ગત સત્તાઓ હેઠળ યોગ્ય કેસમાં બાબતની તપાસ કરી શકે છે.

૧૧. ત્યાર પછી તપાસ માટે જે પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થાય છે તે એ છે કે શું ન્યાયના ઉદ્દેશોને સુરક્ષિત કરવા અથવા કોર્ટની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે, આ કોર્ટે પોતાની અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. નીચલી અદાલતમાં સામાવાળાનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિદ્વાન વકીલે સાક્ષીની

ઊલટતપાસ કરતી વખતે દસ્તાવેજ એટલે કે પત્રો અને શુભેચ્છા કાર્ડ્સ બાબતે જરૂરી પ્રશ્નો પૂછ્યા હતા. વિદ્વાન જજને જણાવ્યું હતું કે દસ્તાવેજો યોગ્ય રીતે સાબિત થયા હતા અને તેને આંક આપવો જરૂરી હતો. જ્યારે તે મુજબ ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓને નકારી કાઢીને દસ્તાવેજોને આંક આપવામાં આવે, ત્યારે હુકમને વિકૃત અથવા મનસ્વી અથવા સ્પષ્ટપણે ક્ષતિયુક્ત કહી શકાય નહીં અને તેનાથી એમ કહી શકાય નહીં કે એક અથવા બીજા પક્ષકારે પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ કર્યો છે, અથવા નીચલી અદાલતે નિહિત સત્તાઓનો મનસ્વી રીતે ઉપયોગ કર્યો છે. વધુમાં આવા હુકમથી ફરિયાદપક્ષને કોઈ પૂર્વગ્રહ થવાનો નથી કારણ કે રેકર્ડ પરના અન્ય પુરાવા, હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને બાદમાં પુરાવાને ફગાવી દેવા માટે કોર્ટ સ્વતંત્ર છે અથવા પ્રદર્શિત કરાયેલા દસ્તાવેજો એટલે કે પત્રો અને કાર્ડ્સને દૂર કરવા માટે અરજ કરવા અને તેની સાચીતા કે વિશ્વસનીયતાને પડકારવા માટે ફરિયાદપક્ષ સ્વતંત્ર છે. એમ જણાવી શકાય કે ફેરતપાસમાં, કોર્ટની પરવાનગી સાથે, ફરિયાદપક્ષ, એવિડન્સ એક્ટની કલમો ૧૫૪ અને ૧૫૫ ને ધ્યાનમાં રાખીને, ઊલટતપાસમાં ઉદ્ભવેલી બાબતો પર જરૂરી પ્રશ્નો પૂછી શકે છે, અને સાક્ષીની વિશ્વસનીયતા પર પ્રહાર કરી શકે છે. તેથી અરજદાર માટે ફેરતપાસમાં એવા જરૂરી પ્રશ્નો પૂછવા ખુલ્લા છે જે વિરોધી પક્ષ દ્વારા ઊલટતપાસમાં પૂછી શકાય છે જેથી એ જાણી શકાય કે તેઓ સહી અને હસ્તાક્ષરથી કેવી રીતે પરિચિત હતા અને સાક્ષીની સત્યતા પર પ્રહાર કરી શકે અને કોર્ટને બતાવી શકે કે દસ્તાવેજની સાબિતી અંગે જણાવતો સાક્ષી વિશ્વસનીય નથી અને તેણે દસ્તાવેજના અમલીકરણ અને

વિગતોની સત્યતા અંગે જુઝાની આપી નથી; પરિણામે અગાઉ આંક આપવામાં આવેલ દસ્તાવેજ રદ થવાને પાત્ર છે. જ્યારે આ અસરકારક ઉપાય ઉપલબ્ધ હોય, ત્યારે આ કોર્ટ અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવામાં સંકોચ રાખશે. આ કારણસર, ન્યાયનો કોઈ અનર્થ થતો નથી, અને તે સી.આર.પી. કોડની કલમ ૪૮૨ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ ન કરવાનું કારણ પણ છે. કોઈપણ સંજોગોમાં, તેથી, પુરાવામાં દસ્તાવેજ સ્વીકારવા અને આંક આપવાના હુકમને પડકારતી આ રિવિઝન અપ્લિકેશન ગ્રાહ્ય રાખી શકાય નહીં.

૧૨. ઉપરોક્ત કારણોસર, આ અપ્લિકેશન પોષણક્ષમ ન હોવાથી, આથી રદ કરવામાં આવે છે. રૂલ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.